

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobců: **a) V. K., b) V. K., c) D. K.,** všechny zastoupeny Mgr. Danielem Holým, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 846/1, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2022, č. j. 19 Az 1/2020 – 65,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2022, č. j. 19 Az 1/2020 - 65, **se ruší.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2020, č. j. OAM–712/ZA-ZA12-VL11–2019, **se ruší** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

III. Žalobkyním **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

IV. Odměna a náhrada hotových výdajů ustanoveného zástupce Mgr. Daniela Holého, advokáta, se sídlem Václavské náměstí 846/1, Praha 1, **se určuje** částkou 18 730 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalobkyně (dále „stěžovatelky“) domáhají zrušení shora označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále „městský soud“), kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2020, č. j. OAM–712/ZA-ZA12-VL11–2019, ve věci mezinárodní ochrany.

[2] Stěžovatelky podaly dne 11. 8. 2019 žádost o mezinárodní ochranu, uvedly, že na území ČR opakovaně vstupovaly v roce 2018, s tím že se vracely zpět do země původu. Poslední vstup na území ČR byl u stěžovatelky b) v srpnu roku 2018 a u stěžovatelek a) a c) dne 29. 6. 2019. K důvodům žádosti stěžovatelka a) sdělila, že žádá z humanitárních

důvodů, protože na Ukrajině nemůže žít kvůli špatné zdravotní péči, za kterou musí ještě platit. Při pohovoru k žádosti dne 14. 8. 2019 stěžovatelka a) uvedla, že její dcery nemají žádný specifický problém a jediným důvodem žádosti je její zdraví, proto žádají všechny společně. Ke svým zdravotním problémům, které začaly po porodu formou císařského řezu, kdy došlo k poškození močovodů, uvedla, že v září roku 2006 podstoupila plastickou operaci močovodů. I tak trpí opakujícími se záněty močového měchýře a ledvin. Na základě této újmy jí byla přiznána po dobu 3 let invalidita. Uvedla, že kdyby uhradila 1000 dolarů, byla by jí invalidita prodloužena. Zopakovala, že nemá peníze na léčbu na Ukrajině; má strach se vrátit zpět na Ukrajinu, protože nikdo jí bez peněz neposkytne zdravotní péči. V době léčby jí finančně pomáhali její příbuzní, kmotři a zbytek rodiny. Sdělila, že příbuzní odjeli pryč z Ukrajiny, zůstala na všechno sama. Není v kontaktu s otcem svých dětí, ten má stanovenou vyživovací povinnost ve výši 1000 hřiven na každou z nich, ale platí nepravidelně. Pravděpodobně by jí finančně mohla pomoci matka. Matce je 56 let, žije v ČR, může u ní bydlet, má u ní vhodné prostředí pro sebe i své děti, jen neví, jak dlouho by jí mohla matka finančně pomáhat. V současné době žádné léky neužívá, pouze když trpí záněty, užívá antibiotika a bylinky. Stěžovatelka doložila ke svým tvrzením fotokopie lékařské zprávy ze dne 8. 7. 2019 Fakultní nemocnicí Královské Vinohrady. V doplnění ze dne 14. 8. 2019 doložila lékařské zprávy z Ukrajiny, konkrétně propouštěcí zprávu č. 14983, vydanou urologickým oddělením Klinické nemocnice v Dněpropetrovsku, ve které je uvedeno, že byla hospitalizována v období od 11. 9. 2006 do 6. 10. 2006 z důvodu provedení plastické operace močových cest, kdy byla následně propuštěna do ambulantní péče. Dále dle fotokopie výpisu z historie choroby č. 146, byla žalobkyně hospitalizována na chirurgickém oddělení od 10. 1. 2008 do 23. 1. 2008, a dále od 14. 4. 2008 do 8. 5. 2008, kdy podstoupila léčbu a byla jí předepsána medikace a se znatelným zlepšením, byla propuštěna do péče urologa a gynekologa. Dále byla hospitalizována na gynekologickém oddělení v době od 13. 10. 2008 do 31. 10. 2008 s diagnózou srůstového procesu orgánu malé pánve. Dále byla hospitalizovaná na chirurgickém oddělení za účelem vyšetření v době od 30. 5. 2009 do 12. 6. 2009 s hlavní diagnózou chronického zánětu močových cest, s doporučením léčby u urologa a neurologa a gynekologa v místě pobytu. Dále doložila fotokopii penzijního průkazu s dobou platnosti od 8. 1. 2009 do 31. 3. 2009. K dotazu žalovaného ze dne 9. 1. 2020 na urologickou kliniku FNKV byly doloženy shodné fotokopie lékařských zpráv ze dne 8. 7. 2019 a 18. 7. 2019, které stěžovatelka doložila, ze kterých je zřejmé, jí bylo provedeno kontrolní ambulantní vyšetření, kdy další léky jí nebyly předepsány a nemocnici již vícekrát nenavštívila.

[3] Žalovaný dospěl k závěru, že důvodem žádosti je snaha legalizovat si společně pobyt v ČR; stěžovatelky jako důvod uvádějí špatnou lékařskou péči na Ukrajině, za kterou se musí platit, tedy žádají o humanitární azyl. Mezinárodní ochranu v žádné formě žalovaný stěžovatelkám neudělil. Žalovaný se zabýval rodinnou, sociální a ekonomickou situací stěžovatelek, přihlédl k jejich věku a zdravotnímu stavu, ohledně stěžovatelky a) uvedl, že pouhá snaha zajistit sobě a svým dcerám lepší život důvod pro udělení mezinárodní ochrany nepředstavuje, poukázal na to, že stěžovatelka a) je plně svéprávná dospělá žena, která nikterak nedoložila, že by její pracovní schopnost byla snížena, v důsledku čeho by si prostředky k životu do budoucna nemohla zajišťovat prací. V průběhu řízení vyšlo najevo, že ve své vlasti pracovala, finančně ji podporovali příbuzní a také její matka, žijící v ČR, jejímu manželovi byla také stanovena vyživovací povinnost vůči oběma dcerám; ve své vlasti ani během života v ČR neměla žádné závažnější ekonomické potíže. Pokud jde o zdravotní stav dcer, tyto jsou zcela zdravé. Ke zdravotnímu stavu stěžovatelky shrnul

průběh jejích hospitalizací, poukázal na to, že jí byl přiznán invalidní důchod, který jí byl pak odebrán po zlepšení jejího zdravotního stavu. Sama dále již žádné zdravotní potíže necítila. V průběhu času a dle doložené lékařské zprávy ze dne 8. 7. 2018 prodělala při pobytu v ČR akutní zánět močových cest a byly jí předepsány léky. Z další zprávy ambulantního vyšetření ze dne 18. 7. 2018 již ale vyplývá, že další léky nejsou potřeba a stěžovatelka již ambulanci více nenavštívila; zároveň sdělila lékařům, že se vrací zpět na Ukrajinu. Žalovaný uzavřel, že na základě výše doložených lékařských zpráv je zřejmé, že se stěžovatelka nenachází v přímém a bezprostředním ohrožení života, její zdravotní stav nevyžaduje jakoukoliv vysoce specializovanou péči, která by jí nemohla být na Ukrajině poskytnuta. Žalovaný ze shromážděných informací o aktuální situaci ve zdravotnictví na Ukrajině zjistil, že obyvatelé jednotlivých oblastí mají nárok na komplexní zdravotnické služby, v jakékoliv nemocnici či poliklinice, kdy některé zákroky je nutné finančně uhradit. Základní běžná péče je bezplatná. Žalovaný uzavřel, že humanitární azyl je udělován pouze za výjimečných okolností v případech, kdy by bylo zcela „nehumánní“ azyl neudělit; neshledal, že by se v případě stěžovatelky a) jednalo o důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu.

[4] Žalovaný se zabýval rovněž tím, zda stěžovatelky splňují důvody pro udělení doplňkové ochrany, přičemž konstatoval, že v případě návratu jim nehrozí vážná újma uložením nebo vykonáním trestu smrti, který byl na Ukrajině zrušen. Žalovaný nenalezl žádné skutečnosti, na základě kterých by mohla stěžovatelkám hrozit v případě návratu do vlasti vážná újma na zdraví nebo na životě. Rovněž dospěl k závěru, že nic nenasvědčuje tomu, že by mohly být po svém návratu jakkoli postiženy za svou azylovou žádost v zahraničí. S ohledem na to nedospěl k závěru, že by jim v případě návratu do vlasti hrozilo přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu; neshledal ani hrozbu vážného ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.

[5] **Městský soud** neshledal žalobu důvodnou a zamítl ji. Soud ve věci provedl dokazování ke zdravotnímu stavu stěžovatelky a) zprávou o vyšetření z Polikliniky Budějovická, oddělení radiologie a zobrazovací metody, skupina MEDICON, ze dne 30. 9. 2020, lékařskou zprávou z ambulantního vyšetření ze dne 13. 1. 2020 z FNKV – Praha 10, zprávy z kontrolních ambulantních vyšetření FNKN, urologická klinika – Akutní a příjmová ambulance ze dne 18. 8. 2020, 17. 6. 2020, 18. 7. 2018, 8. 7. 2018 a zprávy z Urologie Vršovice ze dne 29. 6. 2020. Konstatoval, že z lékařských zpráv je zřejmé, že stěžovatelka v průběhu léta 2020 (a dříve během léta 2018) trpěla opakovaně akutní tubulointersticiální nefritidou, která byla léčena antibiotiky, bez nutnosti hospitalizace. K dotazu soudu na závěry z vyšetření radiologického ze dne 30. 9. 2020 stěžovatelka a) uvedla, že další léčba nenásledovala, teď někdy by měla jít na ultrazvuk. V současné době má občas potíže – bolest v levém boku a teploty, podle lékařů je na místě sledování jejího zdravotního stavu z důvodu možného zúžení močových cest, v budoucnu by mohla být potřebná operace. Soud též provedl důkaz souhrnnou zprávou o aktuálním stavu zdravotnictví na Ukrajině, kterou stěžovatelka přiložila k žalobě, jde o stručnou kompilaci z různých zdrojů, není jasné, z jakých zpráv je přesně citováno, odkazy jsou staršího data (2014 až 2019), všechny zprávy tedy dle soudu již mohly být předloženy v řízení před žalovaným. Soud z těchto zpráv vzal za podstatnou informaci, že zdravotnická péče na Ukrajině je bezplatná toliko formálně, v praxi je třeba některé úkony hradit, z čehož však žalovaný vycházel také a tuto skutečnost zohlednil.

[6] Městský soud dospěl k závěru, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav ohledně zdravotního stavu stěžovatelky a), dostatečně podrobně se jím zabýval; (ne)možnost udělení humanitárního azylu posoudil správně. Městský soud poukázal na to, že stěžovatelka a) ani neuvedla, v čem byl skutkový stav zjištěn nedostatečně či nesprávně.

[7] K otázce udělení humanitárního azylu městský soud odkázal na četnou judikaturu NSS, ze které při posouzení věci vycházel; poukázal na to, že žalovaný se vypořádal dostatečně s tím, zda byly naplněny parametry pro hodnocení případu stěžovatelek jako případu hodného zvláštního zřetele; učiněné hodnocení městský soud označil za dostatečně a souladné s judikaturou. Shodně s žalovaným shledal, že nebyl naplněn neurčitý právní pojem „v případě hodném zvláštního zřetele“, aby mohl být otevřen prostor pro správní uvážení žalovaného, zda humanitární azyl udělit, či nikoliv. Městský soud dospěl k závěru, že ani ke dni vydání rozsudku nebyly u stěžovatelek dány důvody zvláštního zřetele hodné nezbytné pro možnost udělení humanitárního azylu.

[8] Městský soud neshledal důvodnou ani námitku stran (ne)udělení doplňkové ochrany; stěžovatelky tvrdily, že jim měla být udělena doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu, neboť v případě návratu na Ukrajinu hrozí stěžovatelce a) vážná újma v podobě nelidského či ponižujícího zacházení z důvodu nedostatečné zdravotní péče. S ohledem na skutková zjištění dle městského soudu cesta do domovského státu a setrvání v něm nepředstavuje pro stěžovatelku a) riziko, že se její zdravotní stav zásadně zhorší; její zdravotní stav v současné době není závažný a nehrozí jí významné zhoršení zdravotního stavu v důsledku nedostatečné péče, resp. intenzivní utrpení či výrazné snížení předpokládané délky jejího života. Městský soud s odkazem na judikaturu NSS a Evropského soudu pro lidská práva, ze které vycházel, konstatoval, že rozhodnutí žalovaného o neposkytnutí doplňkové újmy bylo zcela v souladu se zákonem a nikterak nevybočilo ze setrvalé judikatury.

[9] **V kasační stížnosti** stěžovatelky tvrdí důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b), a d) s. ř. s. Za podstatné ve věci považují špatný zdravotní stav stěžovatelky a), který vyžaduje soustavou zdravotní péči, která na Ukrajině buď není dostupná vůbec, nebo je pro ni příliš nákladná. Tato nedostupnost zdravotní péče ji ohrožuje na životě a zdraví. Tvrdí, že při posuzování žádosti žalovaný ani městský soud dostatečně nezohlednili zdravotní stav stěžovatelky a) a rovněž nepřihlédli k aktuální situaci na Ukrajině, kdy je tam vedena válka s Ruskem a žádná zdravotní péče v podstatě poskytována není. Odkazy na informace OAPM a MZV ČR ze dnů 25. 4. 2019, 15. 7. 2019 a 9. 4. 2019, kde je Ukrajina hodnocena jako bezpečná země jsou již nepochybně s ohledem na válečný konflikt s Ruskem neaktuální a nelze z nich při rozhodování vycházet.

[10] Stěžovatelky poukazují rovněž na důvody pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu (odůvodněný strach z pronásledování z důvodu národnosti); všechny stěžovatelky jsou ukrajinské národnosti a ve válečném konfliktu s Ruskem jim hrozí z důvodu jejich národnosti újma na zdraví či dokonce životě. Jsou rovněž dány důvody dle § 14 zákona o azylu; bylo v řízení prokázáno, že stěžovatelka a) má vážné zdravotní problémy, které není možné napravit skrze lékařskou péči, která by jí mohla být poskytnuta na Ukrajině, kde probíhá válka a zdravotnictví nefunguje. Z rozsudku NSS sp. zn. 1 Azs 329/2017, které cituje i městský soud, je patrné, že humanitární azyl má být poskytnut jak cizincům se špatným zdravotním stavem, tak cizincům přicházejícím z

oblastí postižených humanitární katastrofou; existence válečného konfliktu Ukrajiny s Ruskem je notorietou a není potřeba jej prokazovat. Dále stěžovatelky uvádějí, že pokud jim nebyl poskytnut humanitární azyl dle § 14 zákona o azylu, měla jim být poskytnuta alespoň doplňková ochrana dle § 14a zákona o azylu, je zřejmé, že válečná situace na Ukrajině odůvodňuje vážnou obavu stěžovatelek o jejich život.

[11] Stěžovatelky uvádějí, že si jsou vědomy omezení v § 109 odst. 4 s. ř. s. – nemožnost uvádět nové skutečnosti, nicméně válečný konflikt na Ukrajině je natolik závažnou okolností, kterou je potřeba zohlednit a na věc je proto nutno pohlížet i optikou ústavního práva. K tomu viz odborná literatura: *„Prolomením vázanosti NSS ustanovením § 109 odst. 5 SŘS by došlo k respektování zásady materiální pravdy, k posílení práv účastníka řízení a současně by byl zvýrazněn zájem na správnosti a zákonnosti rozhodnutí. V těchto zcela výjimečných případech by proto § 109 odst. 5 SŘS měl být prolomen zejména s ohledem na judikaturu ÚS, podle níž ustanovení soudního řádu správního, která zavádějí restrikce soudního přezkumu s ohledem na zásadu koncentrační a dispoziční, musí být interpretována ústavně konformním způsobem (nález ze dne 27. 6. 2000, sp. zn. Pl. ÚS 12/99 [232/2000 Sb.]).“*

[12] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že napadený rozsudek považuje za správný a vydaný v souladu se zákonem; poukazuje na to, že v době vydání správního rozhodnutí ani v době vydání rozsudku na Ukrajině žádná válka neprobíhala, žalovaný ani městský soud tak nemohli tuto skutečnost ve svém rozhodování zohlednit. Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti, popř. její odmítnutí pro nepřijatelnost.

[13] **Nejvyšší správní soud** posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobami oprávněnými, neboť stěžovatelky byly účastnicemi řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.) a jsou zastoupeny advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[14] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelek. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu *„přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. V rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021 - 49, Nejvyšší správní soud uvedl, že výklad provedený ve shora citovaném usnesení není však plně využitelný, zvažuje-li Nejvyšší správní soud, zda je třeba výjimečně prolomit pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a přihlédnout při posuzování kasační stížnosti ke skutečnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí krajského (městského) soudu, aby bylo zajištěno dodržení norem požívajících aplikační přednost ve smyslu čl. 10 Ústavy, jimiž ve věcech mezinárodní ochrany budou zejména čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. zásada *non-refoulement*. V těchto případech je třeba se s otázkou, zda je prolomení namístě, věcně vypořádat buď v rámci hodnocení přijatelnosti (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017 – 30), nebo shledat přijatelnost kasační stížnosti a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 214/2020 – 46). Také při aplikaci § 104a s. ř. s. je totiž třeba postupovat tak, aby byly dodrženy mezinárodní závazky České republiky

plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy a zásady *non-refoulement* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32).

[15] Nejvyšší správní soud shledal, že v nyní posuzované věci je nezbytné přihlédnout ke skutečnostem, k nimž došlo až po vydání rozhodnutí městského soudu, a že ve světle těchto skutečností je kasační stížnost přijatelná.

[16] Skutečnost, že na Ukrajině došlo ke zcela zásadní změně situace způsobené invazí ozbrojených sil Ruské federace, která byla zahájena dne 24. 2. 2022 a která vyvolala brutální válečný konflikt, v jehož důsledku na Ukrajině denně umírají civilisté a do Evropy z této země proudí miliony válečných uprchlíků (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31), je k okamžiku rozhodování Nejvyššího správního soudu všeobecně známou skutečností, kterou není třeba prokazovat.

[17] V době rozhodování městského soudu situace na Ukrajině nebyla takto vyhrocena a nedalo se hovořit o ozbrojeném konfliktu, který by zasahoval celé její území. Otázkou, zda a za jakých okolností má Nejvyšší správní soud povinnost vzít v potaz válku na Ukrajině, která vypukla během řízení o kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, v němž konstatoval:

„*Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Citované pravidlo odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností, v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. Rozhodování soudu není dalším stupněm správního řízení. Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky, vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. K prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností (srov. k tomu obecně rozsudek ze dne 9. 9. 2020, čj. 6 Afs 176/2019-31, body 20 až 24).*
Jedna z těchto výjimek plyne z práva EU, konkrétně ze směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální směrnice). Podle čl. 4[6] odst. 3 směrnice platí, že členské státy zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Tento požadavek práva EU je tedy přímo použitelný na řízení před krajským soudem, nestanoví však povinnost zajistit stejný procesní komfort též pro řízení před NSS [srov. k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, body 22 až 24, nález ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16 (N 66/81 SbNU 153), body 24 až 35, případně rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2021, čj. 1 Azs 292/2021-51, body 28 až 30].

Další výjimky plynou z práva na život a ochranu zdraví člověka, chráněných ústavou i mezinárodním právem (např. v čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Rozšířený senát k tomu již před jedenácti lety poznamenal, že soud nemůže přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby či kasační stížnosti), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy například

soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 23).

Podobně i novější judikatura uvádí, že soud včetně NSS bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. z důvodu možného porušení Úmluvy pouze ve výjimečných případech (v rozsudku ze dne 4. 2. 2013, čj. 8 Azs 27/2012-65, bylo konkrétně v sázce právo na respektování rodinného a soukromého života dle čl. 8 Úmluvy). A to tehdy, pokud (1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu, (2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, (3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, a (4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení (...).

Jistě i v nynější věci by bylo možné stěžovatele odkázat na to, aby podal novou žádost o mezinárodní ochranu. V sázce je však, na rozdíl od věci 8 Azs 27/2012, ochrana života stěžovatele, nikoli „jen" ochrana rodinného a soukromého života. Azylový příběh stěžovatele nezakládá na první pohled žádost zjevně nedůvodnou. Nynější situace na Ukrajině je nadto, jak již NSS podotkl výše, bezprecedentní. Nedá se srovnávat s ničím, čemu doposavad azylová judikatura NSS čelila. Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, milióny ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Rovněž české orgány řeší potřeby velkého množství uprchlíků z Ukrajiny, zajišťují jejich pobytový titul a otázky související. Právě proto také vláda dne 2. 3. 2022 přijala – z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu – usnesení o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky (č. 43/2022 Sb.). O dva dny později přijala Rada EU rozhodnutí 2022/382, kterým stanovila, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny a zavedla jejich dočasnou ochranu. Za této specifické situace není namístě odkazovat stěžovatele na možnost podat si novou žádost o mezinárodní ochranu. (...)"

[18] Nejvyšší správní soud dospěl v souladu se svými nedávnými rozhodnutími (viz např. rozsudky ze dne 27. 5. 2022, č. j. 5 Azs 361/2021 – 31, ze dne 31. 5. 2022, č. j. 5 Azs 353/2021 – 29, či ze dne 30. 5. 2022, č. j. 2 Azs 10/2022 - 37), k závěru, že ani v nyní posuzované věci není vzhledem k bezprecedentní situaci na Ukrajině namístě stěžovatelky odkázat na možnost podat novou žádost o udělení mezinárodní ochrany či na využití institutu dočasné ochrany ve smyslu zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, u něhož navíc nelze předjímat, že se bude i na stěžovatelky, které na území ČR přicestovaly dlouho před 24. 2. 2022, skutečně vztahovat.

[19] S ohledem na zásadní změnu bezpečnostní situace v zemi původu bude nyní povinností žalovaného, aby se žádostmi stěžovatelek opětovně zabýval. Vzhledem k tomu, že Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu, je třeba, aby se žalovaný s přihlédnutím k aktuální bezpečnostní situaci v zemi původu stěžovatelek zabýval především podmínkami pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu.

[20] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelky byly na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšné. Z obsahu soudních spisů je však patrné, že jim žádné náklady nevznikly, neboť od soudních poplatků byly ze zákona osvobozeny, v řízení o žalobě nebyly zastoupeny a v řízení o kasační stížnosti byly zastoupeny ustanoveným zástupcem z řad advokátů. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že stěžovatelkám náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[21] Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí zástupci stěžovatele, který byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Zástupce stěžovatelek, advokát Mgr. Daniel Holý, byl stěžovatelkám ustanoven usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2022, č. j. 5 Azs 79/2022 - 11. Ustanovenému zástupci tak náleží odměna za zastupování stěžovatelek spočívající v provedení dvou úkonů právní služby, jimiž je první porada s klientem, včetně převzetí a přípravy zastoupení a písemné podání soudu ve věci samé v podobě doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)]. Jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 % (§ 10 odst. 4 advokátního tarifu); za jeden úkon právní služby náleží tedy mimosmluvní odměna ve výši 2480 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5, advokátního tarifu], celkem tedy 3 x 4960 Kč; tato částka se zvyšuje o 2 x 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Za 2 úkony právní služby proto náleží advokátovi celkem 15 480 Kč; tato částka se v souladu s § 57 odst. 2 s. ř. s. zvyšuje o DPH ve výši 21%, celkem tedy 18 730 Kč. Odměna a náhrada hotových výdajů bude advokátovi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.“

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. června 2022

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu